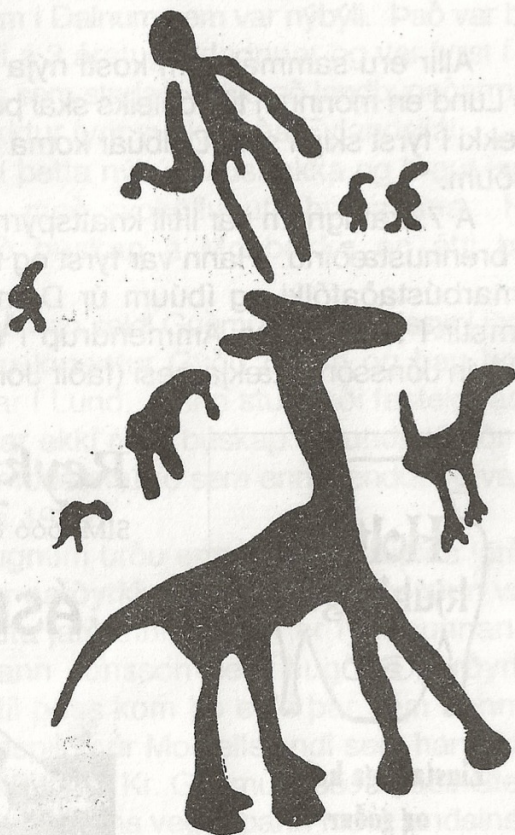

Dalalæðan

8. árg. 1. tbl. Janúar 1995

Útgefandi: Íbúasamtökin Víghóll í Mosfellsdal.

Ritstjóri og ábyrgðarmaður: Bjarki Bjarnason.

Auglýsingar: Auglýsingastofan Birta.

Tölvuvinnsla: Frosti Jónsson og Ómar Gústafsson.

Forsíðumynd: Ólöf Jónína Jónsdóttir.

Fjölritað í Fjölbrautaskólanum í Garðabæ.

Boltavöllur og brennustæði

Allir eru sammála um kosti nýja brennustæðisins við Lund en mönnum til fróðleiks skal þess getið að þetta er ekki í fyrst skipti sem Dalbúar koma saman á þessum slóðum.

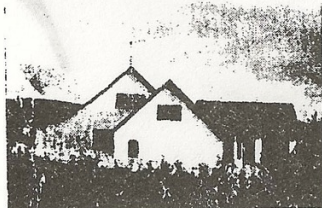
Á 7. áratugnum var lítill knattspyrnuvöllur steinsnar frá brennustæðinu. Hann var fyrst og fremst notaður af sumarbústaðafólki og íbúum úr Dalnum og voru þar fremstir í flokki Tage Ammendrup í Dalakofanum og Baldvin Jónsson í Lækjarnesi (faðir Jóns á Furuvöllum).

Reykjabúið hf.

SÍMI 666 800 - FAX 66 80 89

ÁSLÁKUR

Westri
grill

Ásfell

Bókabúð

Lundur

Lundur í Mosfellsdal er nú farinn í eyði og skal af því tilefni rifjuð stuttlega upp saga þessa býlis. Lundur er eitt af þeim fáu býlum í Dalnum sem var nýbýli. Það var byggt úr Mosfellslandi á 3. áratug aldarinnar og var fyrst í eigu Árna G. Eylands sem starfaði mikið að landbúnaðarmálum og var m.a. þekktur fyrir svokallaða Eylandsljái.

Árni skírði þetta nýbýli Mosbakka og braut land til ræktunar m.a. með svokölluðum þúfnabana. Hann fékkst ekki við búskap á Mosbakka en átti þarna sumarbústað.

Þar kom að han seldi Guðmundi Þorkelssyni jörðina. Guðmundur var kvæntur Gyðu Briem og þau breyttu nafni jarðarinnar í Lund. Hann stundaði fasteignasölu í Reykjavík en var ekki með búskap á Lundi. Guðmundi reisti hins vegar íbúðarhúsið sem enn stendur og var það byggt í kringum 1936.

Á 5. áratugnum urðu enn eigandaskipti á jörðinni. Þá keypti ungur garðyrkjumaður, sem nýkominn var frá námi, þann hluta jarðarinnar sem er fyrir sunnan veg. Þetta var Jóhann Jónsson sem hugði á garðyrkju á svæðinu. En til þess kom þó ekki þar sem hann fékk jarðnæði á landspildu úr Mosfellslandi sem hann kallaði Dalsgarð. Guðmundur Kr. Guðmundsson (faðir Steinars golfrömuðar) keypti hins vegar þann hluta landsins sem lá fyrir norðan þjóðveg. Árið 1950 komst öll jörðin í eigu Sigurðar Eiríkssonar og er búskaparsaga hans rakin annars staðar hér í blaðinu.

Bjarki Bjarnason

(Byggt á upplýsingum frá Guðmundi Skarphéðinssyni á M-Mosfelli)

Saga af prestri

**Saga af sr. Benedikt Magnússyni á Mosfelli sem
var þar prestur á 19.öld**

Síra Benedikt á Mosfelli í Mosfellssveit átti gráa hryssu, ágætt reiðhross, sem hann hélt mikið upp á. - Einhverjum gárungum datt sú ósvinna í hug að láta Gránu hlýða á messu, og skutu henni í kirkju rétt fyrir messutíma, og settu hana að hurðabaki, og þar þar ekkert á henni, þegar kirkjan var opin. Þegar prestur var kominn fyrir altari, var kirkju lokað, og blasti Grána þá vel við presti, er hann sneri fram til að tóna; en þegar hann sér Gránu sína þarna, gleymdi hann því, sem hann átti að gera, en sagði undrandi: "Hvað, er það ekki hún Grána mín að tarna?"

(Blanda 1. bindi, bls. 351-352)

Eftirtaldir aðilar fá þakkir frá
Dalalæðunni fyrir veittan stuðning:

Stjörnuljós

Hlégarður

Hárform

Sólbær

Íslandsbanki

Jón frá Varmadal- "Bobcat"

Nóatún

Sigurður Eiríksson

F. 3.4.1903

D. 17.4.1994

Þann 23. apríl var kvaddur frá Lágafellskirkju Sigurður Eiríksson fyrrverandi bóndi að Lundi í Mosfellsdal. Hann lést að Reykjalundi 17. apríl rúmlega 91 árs að aldri en þar hafði hann dvalið síðustu árin við mjög góða aðhlyningu eins og allir sem þar dvelja.

Sigurður var fæddur að Jötu í Hrunamannahreppi 3. apríl 1903 og ólst upp í Skipholti hjá móður sinni Helgu Þórðardóttur en faðir hans Eiríkur Jónsson var bóndi í Efra-Langholti og fjallkóngur á Hrunamannaafretti í 45 ár. Sigurður eignaðist nokkur hálsystkini, samfeðra, en sum þeirra dóu í bernsku. Hann fluttist svo með móður sinni til Reykjavíkur árið 1920 og ráku þau heimili saman um árabil og vann hann þá ýmsa almenna verkamannavinnu.

Árið 1938 kvæntist Sigurður svo Guðrúnu Herselfu Jónsdóttur ættaðri úr Dalasýslu og sama ár tóku þau við rekstri þvottahússins Grýtu og ráku það um 12 ára skeið. Árið 1950 festu þau kaup á jörðinni Lundi í Mosfellsdal og hófu þar búskap. Þau hjónin höfðu bæði mikið yndi af hestum og riðu mikið út meðan aldur og heilsa leyfði. Þeim hjónum varð ekki barna auðið en þau ættleiddu 2 börn, Helgu Sigrúnu, hún eignaðist 3 börn og er búsett í Reykjavík og Þórð Gunnar í sambúð með Úrsúlu Kristánsdóttur og eiga þau tvo drengi, en áður var Þórður kvæntur Ragnheiði Ólafsdóttur og eignuðust þau þrjú börn.

Sigurður varð fyrir því mikla áfalli að missa konu sína langt fyrir aldur fram árið 1957. En hann hélt áfram búskap með börnum sínum og aldraðri móður en hún

dvaldi hjá honum til dauðadags árið 1966. Sigurður var orðlagður fyrir snyrtimennsku og dugnað við öll heimilisstörf enda þurfti hann á því að halda eftir lát konu sinnar því í viðbót við það sem fyrir var tók hann í fóstur son Helgu dóttur sinnar Sigurð Gylfason, þá ungbarn að aldri, og ól hann upp að mestu einn og mun það teljast mikið afrek við þær aðstæður. Sigurður Gylfason er nú búsettur í Svíþjóð í sambúð með Aðalheiði Ingadóttur og eiga þau einn dreng.

Ég undirrituð kynntist Sigurði ekki fyrr en hann var orðinn aldraður og nokkuð farinn að heilsu en hann átti við heilsuleysi að stríða um langt árabil og var meðal annars alveg blindur síðustu tuttugu árin. Ég undraðist oft hvað hann fylgdist vel með öllu og virtist stundum betur heima í hlutunum en við sem frískari vorum. Síðustu árin sem hann var í Lundi var hann oft mikið einn og orðinn mjög lasburða því hann vildi ekki fara þaðan fyrr en í fulla hnefana. Hann sagði mér eitt sinn að sér leiddist aldrei því það væri svo margt gott í útvarpinu, slík sálarró er mikil guðsgjöf þegar heilsan fer.

Ásgerður Gísladóttir
Hrísbrú.

BÆJARDEKK

LANGATANGA 1a MOSFELLSBÆ SÍMI 668188

TANNLÆKNASTOFA

GUÐJÓNS S.

VALGEIRSSON
URÐARHOLTI

FRAMKÖLLUN

Dverholti 9 - Mosfellaba - Sími 668283

SKÁLAFELL
— BAR —

ABSALON

Bein Egils

Skömmu fyrir síðustu jól birtist eftirfarandi frétt í Morgunblaðinu:

Bandarískur norrænufræðingur í Scientific American

Vill grafa Egil upp

Boston. Morgunblaðið.

BANDARISKUR norrænufræðingur, Jesse Byock, leggur til í janúarhefti tímaritsins *Scientific American* að bein Egils Skallagrímssonar verði grafin upp á Mosfelli til að hægt verði að komast að því hvort hann hafi verið haldinn beinsjúkdómi Pagets. Þóður Harðarson, prófessor í lækingum, hefur áður sett fram sömu tilgátu um sjúkdóm Egils í tímaritinu *Skírnir*.

Eykur tráverðuleika Egils sögu

Grein Byock í hinu virta bandaríska tímariti nefnist „Bein Egils“ og þar eru færð rök að því með hjálp læknavísinda, sagnfræði, fornleifafræði og bókmenntarýni

Telur Egil hafa verið haldinn beinsjúkdómi

að Egil hafi verið haldinn áður-nefndum sjúkdómi. Segir Byock að þegar teknar séu lýsingar á beinum Egils og kveðskapur hans komi fram helstu einkenni beinsjúkdómsins. Þetta auki tráverðuleika Egils sögu.

Margir vilja taka þátt

Byock sagði í samtali við Morgunblaðið að hugmynd hans um fornleifafræði heði hlotið góðar undirtektir frá því að efni greinarinnar í *Scientific American* spurð-

ist út fyrir nokkrum mánuðum.

„Ég hef fengið fyrirpurnir frá fornleifafræðingum bæði í Bandaríkjunum og Evrópu,“ sagði Byock. „Það vilja margir fá að taka þátt í þessu en það verður að fara varlega í sakirnar.“ Byock kvæð ekkert hafa verið ákveðið enn um þessi mál og lítið væri hægt að aðhafast an hjálpar Íslendinga.

Byock er prófessor í fornleisfræði og norrænum miðaldrisfræðum við Kaliforníuháskóla í Los Angeles (UCLA) og hefur meðal annars skrifað bók um Ísland á miðöldum. Hann kemur oft til Íslands og er nýkominn til Kaliforníu eftir fjögurra mánaða dvöl á Íslandi.

Dalbúum til fróðleiks skal rifjuð upp frásögn Egils sögu af beinum Egils.

Grímur að Mosfelli var skírður, þá er kristni var í lög leidd á Íslandi. Hann lét þar kirkju gera. En það er sögn manna, að Þórdís hafi látið flytja Egil til kirkju, og er það til jarðtegra, að síðan er kirkja var ger að Mosfelli, en ofan tekin að Hrífsbrú sú kirkja, er Grímur hafði gera látið, þá var þar grafinn kirkjugarður. En undir altarisstaðnum, þá fundust mannabein. Þau voru miklu meiri en annarra manna bein. Þykjast menn það vita af sögn gamalla manna, að mundi verið hafa bein Egils.

Þar var þá Skafti prestur Þórarinsson, vitur maður. Hann tók upp hausinn Egils og setti á kirkjugarðinn. Var

hausinn undarlega mikill, en hitt þótti þó meir frá líkindum, hve þungur var. Hausinn var allur báróttur utan svo sem hörpuskel. Þá vildi Skafti forvitnast um þykkleik haussins. Tók hann þá handöxi vel mikla og reiddi annarri hendi sem harðast og laust hamrinum á hausinn og vildi brjóta, en þar sem á kom, hvítnaði hann, en ekki dalaði né sprakk, og má af slíku marka, að haus sá mundi ekki auðskaddaður fyrir höggum smámennis, meðan svörður og hold fylgdi. Bein Egils voru lögð niður í utanverðum kirkjugarði að Mosfelli.

Klukkurnar kveðja.

Það kom Gísla Snorrasyni spánskt fyrir sjónir þegar hann heyrði kirkjuklukkurnar á Mosfelli hringja nótt eina eftir lágnaettið síðastliðið sumar. Hann hringdi í kirkjувörðinn sem kom og slökkti á klukkunum. Daginn eftir var rafvirki fenginn til að skoða úrverkið en ekkert reyndist vera athugavert.

Þessi dagur, sem í hönd fór, reyndist vera jarðarfardagur sómakonunnar Kristjónu Jessen. Hún var frá Færeyjum en kom hingað til lands ung að árum og bjó um hríð á Laugabóli í nábýli við Stefán Þorláksson í Reykjahlíð, seinna Reykjadal. Stefán gaf eins og margir vita allar eigur sínar til að byggja kirkju á Mosfelli.

Þessi klukknaðsláttur á Mosfelli þessa nótt verður að teljast sérkennileg tilviljun.

Stórafmæli á árinu 1995

95 ára

Elínborg Andrésdóttir, Hrísrú

3. júní.

70 ára

Guðrún Tómasdóttir, Brennholti

13. apríl.

60 ára

Herdís Gunnlaugsdóttir Helgadal

22. febrúar.

50 ára

Logi Þ. Jónsson, Selvangi, 1. maí.

Guðrún Vilborg Karlsdóttir, Gógó, Sigtúni, 5. maí.

Fróði Jóhannsson, Dalsgarði, 26. okt.

PVERHOLTI 9 • MOSFELLSBÆ

BÍLAVERKSTEDI GUDVARDAR og KJARTANS

Þannast allar almennar bílfrelða-
viðgerðir, jeppabreytingar,
rennismíði, sprautun o.fl.

FLUGUMYRI 16c - MOSFELLSBÆ
SÍMI 666 257 - FARSÍMI 985 36057

Annáll ársins 1994

Porrablót '94 var haldið í Hlégarði 29. janúar. Þrátt fyrir gjafverð mættu mun færri en ráð hafði verið fyrir gert og mun það ekki síst Péttri Jökli að þakka að ekki varð tap á samkomunni. Ef svo fer fram sem horfir og Dalbúar mæta svona illa mun þorrablótið þeirra leggjast af, a.m.k. í núverandi mynd.

Gróðurreitir. Í reitnum vestan Furuvalla hefur flöt verið sléttuð og sáð í og ætti að geta nýst sem leikvöllur o.fl. Ekki var neitt unnið við snyrtingu þarna og er nauðsynlegt að gera gangskör að því næsta sumar að snyrta til kringum trén og klippa runna.

Eins og eflaust flestir vita hefur verið úthlutað reitum til uppgræðslu og gróðursetningar á Mosfelli. Í hlut Dalbúa hefur komið spilda og er það árbakkinn sunnan ár, austan vegarins upp að kirkju. Bæjarfélagið mun sjá um girðingu reitsins og verður það vonandi næsta vor. Mun þá gróðurnefnd hafa yfirumsjón með gróðursetningu þar. Þá er einnig efsti hluti Mosfells, þ.e. ofan girðingar, Dalbúum frjáls til uppgræðslu og er þeim sem áhuga hafa bent á að hafa samband við Gísla Jóhannsson eða Ásgeir Indriðason. En vísast er að gróðurnefnd kynni þessi mál betur þegar fer að vora. Í gróðurnefnd eru: Gísli J., Ásgeir I., Þorkell J, Guðný H. og Andrés á Hrísrú.

Ekki hafa tekist samningar um land austan Hraðastaða sem Skógræktarfélagið hafði augastað á til handa félögum og einstaklingum og verður því bið á að við sjáum skóg rísa þar.

Malartaka.

Síðastliðið sumar var stjórn Víghóls með afskiptasemi af malartöku í Oddsbrekkunum og sendi

bæjarstjórn Náttúruverndarráði erindi og ábendingar vegna þess. Einnig hefur malartaka vestan gatnamóta Þingvallavegar og Vesturlandsvegar verið vaxandi áhyggjuefni. Þar er búið að grafa djúpa geil rétt við veginn, alveg á móts við þar sem Dalbúar og margir fleiri koma þeysandi niður brekkuna að gatnamótunum, oft í fljúgandi hálfu. Stjórn Víghóls barst svohljóðandi svar við bréfi sínu. Bókun gerð á bæjarráðsfundi þ. 29.07.94: "Það er ásetningur bæjaryfirvalda að leita leiða til að hætta malartöku í þéttbýli. Bæjarráð óskar eftir því við bæjarstjórn að teknað verði saman upplýsingar um hvaða leiðir séu færar fyrir sveitarfélagið lagalega séð til að koma þessu stefnumiði í framkvæmd. Bæjarráð itrekar jafnframt við Umhverfissráðuneytið erindi þess efnis sem sent var ráðuneytinu en ekki hefur enn borist svar við."

Aðalfundur.

Aðalfundur Víghóls var haldinn þ. 17.11.94 og kemur hér lauslegur útdráttur úr fundargerð. Stjórnarskipti urðu og gengu úr stjórn Gísli Jóhannsson formaður og Ásgeir Indriðason ritari. Þeirra starfskraftar munuð þó nýtast áfram í gróðurnefnd. Hina nýju stjórn mynda Auður Eiríksdóttir formaður, Ólafía Andrésdóttir gjaldkeri og Birta Jóhannesdóttir ritari.

Ákveðið var að leggja jólatrésnefnd niður.

Samþykkt var að senta til bæjarstjórnar ályktanir sem Gísli Jóhannsson lagði fyrir fundinn, og eru þær svohljóðandi:

1. Reiðgatan sem liggur meðfram þjóðveginum í endilöngum Dalnum verði hreinsuð og lagfærð þannig að hún nýtist sem hjóltreidastígur.
2. Hámarkshraðaskilti verði sett upp við Tjaldanes og Melkot. Jafnframt verði sett upp skilti við öll biðskýlin í Dalnum sem sýni börn á ferð.

3. Hraðahindranir verði settar upp á Reykjadal- og Reykjahlíðarafleggjurum.
4. Brú yfir Suðurá hjá Víðirodda verði nýtt sem undirgöng fyrir ríðandi og gangandi fólk. Þetta má gera með litlum tilkostnaði.
5. Skilti verði sett upp við sérhvern afleggjara sem sýni bæjarnöfn og staðsetningu bæja.
6. Bæjarfélagið sjái um slátt á sparkvelli í Gvendarreit.

Mikið var rætt um fyrirkomulagið á þorablóti og má ljóst vera að ekki má mikið út af bera með mætingu svo að ekki verði stórtap á samkomunni. Komu fram ýmsar hugmyndir um breytingar en ákveðið var þó að reyna einu sinni enn með óbreyttu lagi.

Skólaakstur var mikið til umræðu og er töluverð óánægja með ástandið þótt það hafi skánað mikið frá í haust.

Alls mættu 11 manns á aðalfundinn.

Áramótabrenna.

Áramótabrenna var haldin í besta veðri og enn sem fyrr var Gutti brennustjóri enda kann hann vel til verka. Virtist brennan alveg vera sniðin eftir nýjasta Evrópustaðli a.m.k. hvað lögun og brunahraða snerti. Nú má ekki hafa bálkesti of háa og þeir eiga að brenna upp á þremur tímum. Þarna kom vel í ljós að það munar öllu að hlaða upp jafnóðum og efni er borið á svæðið og logaði kösturinn vel þann tíma sem fólk staldraði við og söng við undirleik lúðrasveitar Dalsins sem kölluð hefur verið "Brak og brestir". Meistari Keli og lið hans hélt uppi góðri stemningu.

Bréf til bæjarstjórnar.

Um miðjannjanúar hafði formaður Víghóls samband við bæjarritara til að forvitnast um hvort ályktanir félagsins

hefðu fengið nokkra umfjöllun. Bréf frá Víghól hafði verið lagt fyrir bæjarstjórnarfund 28. des. og var bæjarstjóra falið að kanna kostnað við einstaka liði vegna undirbúnings fjárhagsáætlunar. Mun sú áætlun verða afgreidd 1. feb. og kemur þá vonandi í ljós hverjar undirtektir verða.

Skólaakstur.

Tímasetning skólabíla eftir hádegi hefur verið gagnrýnd. Yngstu börnin koma alltaf um 10 mínútum of seint í skólann og hafa sum fengið skömm í hattinn fyrir það sem þau eiga enga sök á. Ekki mun vera hægt að breyta þessu núna en unnið verður að betri lausn fyrir næsta vetur og segist bæjarritari ætla að ítreka við skólastjóra að hann sjái til þess að kennarar verði betur upplýstir um þetta mál og taki börnunum vel þegar þau koma í tíma.

Þá ber að þakka það sem vel er gert og er helst að nefna að vel var við brugðist og settur inn skólabíll sem sækir yngstu börnin um leið og þau eru búin í skólanum kl. 5 og þurfa þau nú ekki lengur að bíða í 30 mínútur eftir heimkeyrslu eins og var fyrst í vetur. Þá hefur líka verið bætt inn aukaferð fyrir gagnfræðaskólanema. Er það bíll frá áhaldahúsinu sem fer eina ferð á dag á tímabilinu 2-3 og er farið eftir stundatöflum nemenda þannig að sem flestir geti notað ferðina.

Auður Eiríksdóttir

Bankinn er bakhjarl

BÚNADARBANKINN

Mosfellsbæ, sími 667000

ÍSFUGL

Hlin
Blómahús

Var rétt - er rétt.

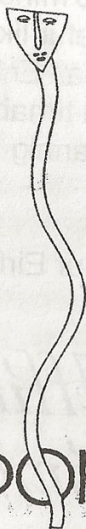
Það er nánast liðin tíð að sjá sauðfé á ferli í Mosfellsdal og má sauðfjarræktin muna lífil sinn fegri hér í Dalnum.

Það er því fróðlegt að rifja upp að á Hraðastöðum var á sínum tíma fjárrétt sem stóð þar sem íbúðarhúsið Jónstótt stendur núna. Þar átti hver bær sinn dilk og var réttað í Hraðastaðarétt á vorin og haustin. Þessari horfnu fjárrétt og einum bóndanum sem dró þar í dilka var eftirfarandi limra ort:

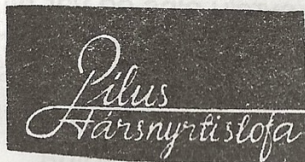
Það er rétt að þarna var rétt og rollan í dilkinn var sett.

Ég man eftir Halli meinlausum kalli í Bringunum sló hann sinn blett.

B.B.

þora

SS GÍSLASON
VIÐGERÐIR H.F.
SMÍÐHÖFÐI II

SÍMI: 587 2060

- ▲ Steinar Gísla
H. sími: 566 6541
- ▲ Snorri Gísla
H. sími: 566 6595
B. sími: 985-43229

Vörubílar - Jeppar
Bílavíðgerðir - Breytingar
Girkassavíðgerðir

Altaristaflan og Sigurður málari

Sigurður Guðmundsson, sá hinn sami og átti drjúgan þátt í stofnun Þjóðminjasafnisins, var ætíð mjög fátækur listamaður. Hann hirti lítt um að auðga sjálfan sig af veraldlegum gæðum. Í bréfi einu frá 1869 segir hann: "Menn sleikja allar sínar eigur í kaffi og súkkulaði eins og krókódíllinn étur eggin sín, en það sem eftir er, fer í stásskistur utan um skrokkinn." "Þetta fólk keypti ekki málverk. Þess vegna málaði hann altaristöflur", bætir Lárus Sigurbjörnsson við í grein um Sigurð í Skírni 1949.

Altaristaflan í Lágafellskirkju er sláandi lík systur sinni í Dómkirkjunni. Sú tafla er máluð af danska listamanninum Wegener en margar íslenskar altaristöflur hafa verið gerðar eftir henni segir sr.Gunnar Kristjánsson í riti sínu: Gengið í guðshús. Eru tengsl á milli þessara altaristaflna? Lítum á bréf sóknarprestsins í Mosfellsprestakalli til Þórarins prófasts Böðvarssonar í Görðum frá 1872, rituðu tveim árum fyrir dauða Sigurðar séns eins og hann var gjarna nefndur meðal vina sinna:

Með því kirkjan hjer er altaristöflulaus (en mjer sýnist það óviðkunnanlegt fyrir mig og söfnuðinn, og ósamboðið Guðshúsi að svo væri) þá rjedið jeg í hitt eð fyrra í það, að skora á sóknarmenn, að gefa kirkjunni til nýrrar altaristöflu, sem jeg jafnframt pantaði hjá Sigurði málara. Þetta hefur eigi tekist betur en svo, að komnir eru 20 ríkisdalir, sem að nokkru leyti mun koma af því, að æðilengi hefur staðið á töflu þessari, og jeg hef ekki getað ákveðið neinn vissan tíma, nær hún yrði búin. Nú er hún þegar albúin og kostar með öllu tilheyrandi nálægt 80 ríkisdali. Jeg hef nú von um, að geta safnað nokkrum

gjöfum inn þegar taflan er búin og komin og það svo nema mundi töluverðu, ef til vill frá 10 til 20 ríkisdali. Það sem vantaði uppá hið tiltekna andvirði, sem að líkindum yrði einhversstaðar frá 40 rd til 60 rd hef jeg ímyndað mjer að kirkjan, sem átti í sjóði í seinustu fardögum 434 rd 62 sk, og að öðru leyti er í allgóðu standi mundi geta borgað. - Virðist mjer, að telja megi altarisstöflur tilhlýðilega og meira að segja nauðsynlega prýði í hverju Guðshúsi, sem miðar og stuðlar til að glæða kristilegt trúarlíf, vekur lotningu fyrir Guði og lyptir huganum hrærdum til hæða.

Af framanskriðuðu dírifist jeg, að biðja herra biskupinn, að leyfa mjer að verja því af fé Mosfellskirkju, sem ekki er þegar fengið nje fæst með samskotum, til að borga þá 80 rd, sem tjeð altaristafla á að kosta.

Mosfelli 28. október 1872

Porkell Bjarnason

Pórarinn Böðvarsson prófastur í Görðum sendir biskup erindi sr. Þorkels Bjarnasonar á Mosfelli varðandi altarisstöflu:

Hjermeð sendi jeg Yðar Háæruverðugheitum brjef frá prestinum að Mosfelli séra Þ. Bjarnasyni, dags. 28. f. m. um það, að hann megi verja 40 - 60 ríkisdöllum af sjóði Mosfellskirkju til að borga með altarisstöflu, sem hann hefir keypt handa kirkjunni.

Kirkja þessi er í sumum greinum fremur lagleg, en yfir altarinu er engin brík eða tafla, sem þó er í flestum kirkjum. Við vísitátiú 11. júlí þ.á. var hún álitin í góðu standi, og voru ei aðrir gallar sýnilegir á henni en sá, að gólfslár í kórnum voru bilaðar, eða undan þeim farnar skorður, svo gólfíð svignar, þegar um er gengið. Síðastliðin fardagaár hefir sjóður kirkjunnar aukist um 35 ríkisdali 34 skildinga og átti hún á síðast liðnum fardögum í sjóði 434

ríkisdali 62 skildinga.

Að vísu hefði það verið rjettara af velnefndum presti að leita leyfis áður en hann rjeðist í að panta altarástöflu en það hefir upphaflega verið áform hans að láta hana ei falla kirkjunni til útgjalda. En úr því svona er komið, þá vil jeg, þarsem mjer virðist það æskilegt, að kirkjan eignist altarástöflu og verð að álfta, að hún geti staðist þann kostnað, mæla með því, að prestinum leyfist að taka af sjóði kirkjunnar það af andvirðinu, sem hann ei getur safnað með samskotum, eða allt að 50 r[íkis]d[ali].

Görðum, 11.nóv. 1872

Þórarinn Böðvarsson

Bréfin eru barðveitt í Þjóðskjalasafni meðal skjala Biskups úr Kjalarnesprófastsdæmi.

Bréfin eru merkar heimildir um bæði altarástöfluna og gömlu Mosfellskirkju, sem rifin var á síðustu misserum Jóhanns Þorkelssonar meðan hann var sálusorgari Mosfellinga. Þessi bréf ættu að vera fullgild sönnunargögn fyrir því hver málaði altarástöfluna sem nú er í Lágafellskirkju, en sem kunnugt er, var öllum kirkjumunum Mosfellskirkju komið fyrir í nýju kirkjunni að undanskildri klukkunni sem gólgin var í fjóshaug Hrísbúringa forðum.

Það kann að vera að þakka megi fyrirhyggju sr.Þorkels Þjarasonar er síðar varð prestur á Reynivöllum í Kjós, að Mosfellingar eignuðust fagra altarástöflu. Tíminn var naumur, halla tók á heilsu skagfirska málarans sem náði einungis 41 árs aldir og veslaðist upp í Reykjavík og dó þar skömmu eftir Þjóðhátíðina 1874. Hefði sr.Þorkell farið rétta boðleið, reynt til þrautar að safna fyrir töflunni og skrifað þá biskup og beðið leyfis að fá að greiða eftirstöðvarnar úr sjóði kirkjunnar, hefði trúlega tekið langan tíma að koma þessum hlutum í gott lag. Þess má

geta að þáverandi biskup var Pétur Pétursson doktor í kirkjusögu að nafnbót og auðugasti maður landsins í þann tíð. Hann var ekki þekktur fyrir að bruðla með opinbera fjármuni, allavega ekki til kaupa afurðir einhverra vandræðamanna á mölinni. Sigurður málari var eldhugi og hugsjónamaður, sem vildi gjörbreyta Reykjavík og þar með ýmsu öðru í leiðinni sem ekki átti upp á pallborðið hjá þeim sem valdið höfðu. Á þessum tíma fengu menn snuprur af minna tilefni en að hafa pantað altarisöflu hjá Sigurði! En prófasturinn, sr.Pórarinn Böðvarsson hefur séð í gegnum fingur sér um aðferð sr. Þorkels, enda var hann sjálfur mikill hugsjónarmaður, gaf t.d. stórfé til stofnunar Flensborgarskólans í Hafnarfirði. hann þekkir dynti doktorsins í biskupstóli, hvernig á að fylgja góðu máli eftir, mælir með erindi sr.Þorkels, enda tekur hann svo til orða, að hún sé lagleg, Mosfellskirkjan, rétt eins og hann sé að lýsa ungri og ásjálegri snót fremur en gamalli torfkirkju er 15 árum síðar mátti þoka af sjónarhóli Mosfellinga fyrir duttlunga mannlífsins.

Guðjón Jensson

RÉTTINGAVERKSTÆÐI

Jóns B. Guðmundssonar

BÍLAVERKSTÆÐI

Sigurbjörns Árnasonar

FLUGUMÝRI 2

DALADUL

Sigríð með Kela !

DALADUL

Vorið 1988 fór Þorkell Jónsson ásamt fjölskyldu sinni til Vínarborgar og var ferðinni heitið þaðan til Veróna á Ítalíu. Við Salzburg óku þau út af hraðbrautinni og yfir fjöll og dali. Komu þau þá niður í djúpan dal og þekkti Þorkell strax þennan dal úr draumum sínum til margra ára. Ekki stansaði fjölskyldan í dalnum heldur beiddist gistingar þar á næstu grösum.

Daginn eftir fýsti þau hjón að fara til baka í draumadalinn sem þau gerðu. Fóru þau þar í hressingargöngu upp á lágt fjall. Lá leið þeirra síðan í ofurmarkað (supermarket) þar sem þau hugðust kaupa sér nesti áður en haldið væri til Ítalíu.

Á leiðinni á ofurmarkaðinn rak Þorkell augun í stórt skilti þar sem á stóð KELI. Inni í ofurmarkaðinum komst Þorkell (sem ævinlega er kallaður Keli) að því að KELI var nafn á gosdrykkjategund sem þar var á boðstólum. Þar var einnig einhvers konar samkeppni þar sem svara átti nokkrum laufléttum spurningum. Gewinnen Sie mit Keli var keppnin kölluð en það þýðir Sigríð með Kela. Sjálfur tók Þorkell límonaðidós heim með sér en það er einkennilegt að þeir Austurríkismenn, sem hann hefur spurt, kannast ekki við þessa gostegund en límonaðidósinn talar sínu máli og er ótvírætt sönnunargagn. Einnig verður það að teljast dularfullt að myndir þær sem Þorkell tók á staðnum framkallast ekki. Sjálfur telur Þorkell að hann hafi búið í þessum dal í fyrra lífi og KELI-gosverksmiðjan hafi verið skírð eftir honum.

Skráð af Bjarka Bjarnasyni.

Við brúsapallinn

Um 1960 var kúabúskapur á eftirtöldum bæjum í Mosfellsdal: Hrísrú, Mosfell (tvíbýli), Minna-Mosfell, Lundur, Laxnes, Hraðastaðir (tvíbýli), Bringur, Seljabrekka, Helgadalur, Æsustaðir, Varmaland, Norður-Reykir og Laugaból.

Mjólkin var flutt til Reykjavíkur í 30 - 40 lítra brúsum og óku bændur sjálfir mjólkinni út á þjóðveg og settu brúsana á brúsapallana sem voru við alla afleggjara. Flestir notuðu bíla og dráttarvélar við þá flutninga en Hjalti Þórðarson á Æsustöðum notaði hestvagn lengi framan af. Mjólkin var sótt daglega á stórum yfirbyggðum flutningabíl sem þýskættaður maður, sem hét Lórens, ók. Lórens flutti seinna búferlum til Svíþjóðar og andaðist þar fyrir skemmstu.

Í dag eru kúabúin aðeins tvö í dalnum, þ.e. á Hrísrú og Minna-Mosfelli, og reyndar eru það einu kúabúin í Mosfellsbæ.

Ljósabókin FJÖRBROT
eftir Bjarka Bjarnason
fast hjá höfundu.

Bókauitgáfan
Frá hvirfli til ilja.